

Uppföljnings- och utvärderingsplan för den nationella klient- och patientsäkerhetsstrategin 2022–2026

Godkänd 27.4.2023 i uppföljningsgruppen för Klient- och patientsäkerhetsstrategin och genomförandeplanen 2022–2026.

Publicerad 22.5.2023

Uppföljnings- och utvärderingsplan för den nationella klient- och patientsäkerhetsstrategin 2022–2026

1. Bakgrund.....	4
2. Dokument som styr uppföljningen och utvärderingen av strategin	4
3. Uppföljning och utvärdering av strategin	5
3.1 Mål för uppföljningen och utvärderingen.....	5
3.2 Indikatorstruktur för strategin och handlingsprogrammet	6
3.2.1 Spetsindikatorer.....	6
3.2.2 Indikatorer för åtgärderna	7
3.2.3 Självutvärderingsindikatorer för uppgifterna	7
3.3 Strategins självutvärderingsverktyg.....	7
4. Rapportering om uppföljningen och utvärderingen av strategin.....	8
4.1 Välfärdsområdenas rapportering.....	8
4.2 Rapportering om uppföljnings- och utvärderingsdata	9

1. Bakgrund

Visionen för den nationella klient- och patientsäkerhetsstrategin och genomförandeplanen 2022–2026 (nedan strategin) är att Finland ska vara ett modelland inom klient- och patientsäkerhet 2026 och att vi ska undvika de skador som kan undvikas. Målet att vara ett modelland innebär att vi inför rekommendationer som baserar sig på bästa tillgängliga forskningsrön så att de gagnar yrkespersoner, patienter och klienter inom alla organisationer och på alla nivåer i arbetet. Målet är att klient- och patientsäkerheten i Finland ska förbättras märkbart för varje spetsmål under strategiperioden. Genom att undvika skador minskar vi också kostnadsökningen för servicesystemet.

Strategins genomförandeplan innehåller mål för arbetet för bättre klient- och patientsäkerhet. Målen visar hur vi ska nå den vision som beskriver strategins målsättning, medan genomförandeplanen konkretiserar de olika stegen. Genomförandeplanen är delvis detaljerad, men lämnar också utrymme för välfärdsområdenas, enheternas och medarbetarnas egna utvecklingsförslag. En del av åtgärderna går snabbt att genomföra, medan andra kräver förberedelse och utveckling. För en del av åtgärderna krävs ett omfattande samarbete mellan välfärdsområden, samarbetsområden och nationella aktörer.

Ansvar för genomförandet av strategin ligger hos serviceanordnarna och serviceproducenterna, hos serviceenheterna och hos alla andra intressentgrupper som via sitt arbete kan bidra till att målen nås. Klient- och patientsäkerhetscentrets (nedan Centret) uppgift är att följa upp och utvärdera hur strategin framskrider på nationell nivå samt att koordinera och stötta social- och hälsovårdsaktörerna i genomförandet. I det här dokumentet beskrivs förfarandena för uppföljning och utvärdering av klient- och patientsäkerhetsstrategin under strategiperioden 2022–2026.

2. Dokument som styr uppföljningen och utvärderingen av strategin

WHO Global Patient Safety Action Plan 2021–2030

Världshälsoorganisationen WHO har publicerat en global handlingsplan för patientsäkerhet för åren 2021–2030, *Global Patient Safety Action Plan*. Syftet med den är att märkbart minska de skador som går att undvika, att förstärka de nationella säkerhetsstrukturerna, att öka patienternas och klienternas delaktighet och att förbättra den säkerhetsfrämjande kunskapsbaserade ledningen. Även om handlingsplanen inte inbegriper sådant omfattande klientskap inom socialvården som är typiskt för det finländska systemet, kan många av dess spetsmål tillämpas även på arbetet för bättre klientsäkerhet. WHO:s handlingsplan ligger till grund för visionen, missionen och de strategiska framgångsindikatorerna i den finländska klient- och patientsäkerhetsstrategin.

Klient- och patientsäkerhetsstrategin och genomförandeplanen 2022–2026

Klient- och patientsäkerhetsstrategin och genomförandeplanen innehåller mål genom vilka klient- och patientsäkerheten i Finland ska förbättras under strategiperioden. För varje mål beskrivs åtgärder och ansvarsparter för dessa (nationell nivå, serviceanordnare och serviceproducenter, serviceenheter samt intressentgrupper). För åtgärderna anges också tidsfrister och indikatorer, med vilka genomförandet av strategin uppföljs.

Handlingsprogrammet för klient- och patientsäkerhetsstrategin

I april 2023 publicerade Centret ett handlingsprogram för strategin för serviceanordnare och serviceproducenter, vilket kompletterar och konkretiserar strategins genomförandeplan. Handlingsprogrammet är avsett för yrkespersoner, beslutsfattare, ledare, experter på kvalitet och säkerhet samt för organisationer som representerar klienter, patienter och deras närstående. Handlingsprogrammet kompletteras under 2023 med ett självutvärderingsverktyg, med vars hjälp serviceanordnarna och serviceproducenterna systematiskt kan identifiera styrkor och utvecklingsbehov vid genomförandet av strategin samt följa sitt eget framskridande under hela strategiperioden.

I handlingsprogrammet beskrivs konkreta uppgifter för ovannämnda ansvarsparter samt utvärderingsindikatorer för uppföljning av genomförandet. Handlingsprogrammet innehåller olika verktyg som utarbetas via expertsamarbete för att stötta välfärdsområdena vid genomförandet av strategin. I handlingsprogrammet finns riktmärken för hur målen kan nås. Där beskrivs också ett samarbete som bidrar till en effektiv användning av de resurser som reserverats för utveckling av klient- och patientsäkerheten. I handlingsprogrammet beskrivs också de åtgärder på nationell nivå som åligger Social- och hälsovårdsministeriet och instituten inom dess förvaltningsområde.

3. Uppföljning och utvärdering av strategin

3.1 Mål för uppföljningen och utvärderingen

Centrets uppgift är att följa och utvärdera hur strategin framskrider på nationell nivå samt att koordinera och stötta social- och hälsovårdsaktörerna i genomförandet.

Ansvaret för genomförandet av strategin ligger hos serviceanordnarna och serviceproducenterna, serviceenheterna och alla de intressentgrupper som genom sin verksamhet kan bidra till att målen nås. För att kunna följa upp genomförandet av strategin måste välfärdsområdena först analysera sitt utgångsläge. Efter det ska de regelbundet följa upp hur genomförandet framskrider. För uppföljningen och utvärderingen av utgångsläget kommer Centret att utarbeta ett självutvärderingsverktyg (se avsnitt 3.2).

Syftet med uppföljningen och utvärderingen är att producera information om hur strategin framskrider för serviceanordnare och serviceproducenter, för Social- och hälsovårdsministeriet och instituten inom dess förvaltningsområde samt för beslutsfattare och invånare. Informationen från utvärderingarna behövs för att identifiera utvecklingsobjekt och utvärdera resultaten av utvecklingsåtgärderna inom välfärdsområdena. Informationen från uppföljningen och utvärderingen inom välfärdsområdena

används också vid prioriteringen av Centrets uppgifter och vid rapporteringen till WHO om hur handlingsplanen framskrider i Finland.

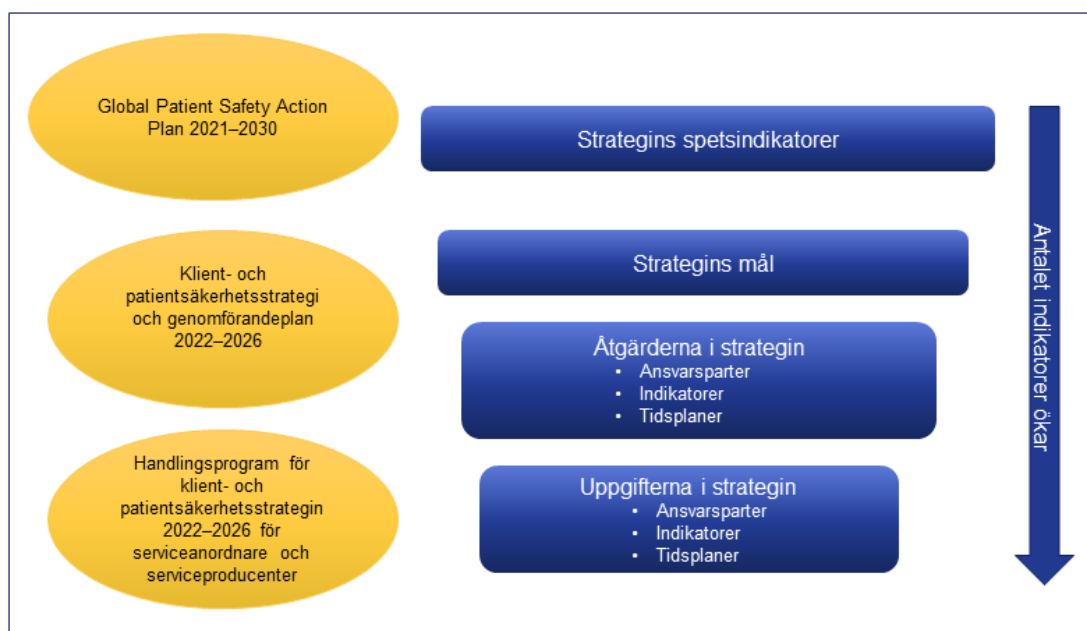
Med hjälp av uppföljningen och utvärderingen kan man identifiera nationella samarbets- och utvecklingsbehov som stöd för genomförandet av strategin och förbereda planeringen av nästa strategiperiod (2027–).

Mål för uppföljningen och utvärderingen är att

- följa hur genomförandet av strategin framskrider
- hitta förbisedda faktorer i genomförandet
- möjliggöra internationell jämförelse
- identifiera mål och utvecklingsobjekt för nästa strategiperiod.

3.2 Indikatorstruktur för strategin och handlingsprogrammet

I strategin och dess handlingsprogram finns många nivåer för vilka indikatorer har fastställts. Antalet indikatorer ökar ju mer detaljerad nivå i strategin och handlingsprogrammet man går in på (figur 1).

Figur 1. Indikatorstruktur för strategin och handlingsprogrammet

3.2.1 Spetsindikatorer

Tio av åtgärderna i strategin har prioriterats som **spetsindikatorer** för visionen. De här indikatorerna fastställs i SHM:s strategi och de används för att mäta hur strategins spetsar och mål framskrider i Finland. De möjliggör också en internationell jämförelse av hur Världshälsoorganisationen WHO:s

handlingsplan för patientsäkerhet (*Global Patient Safety Action Plan*) genomförs i Finland. Via uppföljningen av spetsindikatorerna förbinder sig Finland till WHO:s mål. Då de uppnås, innebär det samtidigt att Finland har uppnått sitt mål att vara ett modelland för klient- och patientsäkerhet 2026. WHO:s indikatorer har anpassats till det finländska social- och hälsovårdssystemet och dess utgångsläge i förhållande till de ursprungliga indikatorerna.

3.2.2 Indikatorer för åtgärderna

I strategins genomförandeplan anges för varje **mål** ett antal olika **åtgärder** på nationell nivå, för serviceanordnare och serviceproducenter, för serviceenheter och för intressentgrupper. För varje åtgärd anges också en utvärderingstidpunkt och i vissa fall också indikatorer och målnivåer för dessa.

3.2.3 Självutvärderingsindikatorer för uppgifterna

I Centrets handlingsprogram konkretiseras strategins åtgärder i form av **uppgifter**, med vilka åtgärden kan genomföras. Ansvaret för uppgifterna fördelas mellan Centret, serviceanordnarna och serviceproducenterna (vårdsområdena), serviceenheterna samt intressentgrupperna. Centret ansvarar också för koordineringen av vissa uppgifter. För varje uppgift anges en tidsplan och självutvärderingsfråga eller självutvärderingsindikator, med vilken genomförandet kan bedömas.

3.3 Strategins självutvärderingsverktyg

Centret kompletterar sitt handlingsprogram med ett Excel-baserat självutvärderingsverktyg under 2023. Syftet med verktyget är att stödja vårdsområdenas uppföljning, utvärdering och rapportering av hur genomförandet framskrider.

Självutvärderingsverktygets innehåll sammanställs av innehållet i både strategin och handlingsprogrammet. Verktyget består av en utvärderingsdel och en utvecklingsplan. I utvärderingsdelen bedömer vårdsområdena färdiga svarsalternativ utgående från hur strategin har genomförts i området. Via bedömningen skapas samtidigt en lägesbild som beskriver vårdsområdets styrkor och utvecklingsbehov när det gäller genomförandet av strategin. I utvärderingsdelen kan områdena följa sitt eget framskridande på årsnivå under hela strategiperioden. I utvecklingsplanen samlas utgående från utvärderingen automatiskt de uppgifter som kräver vidare utvecklingsåtgärder inom vårdsområdet eller som det ännu inte finns någon information om. Med hjälp av utvecklingsplanen kan vårdsområdena prioritera och tidsplanera uppgifterna och fördela ansvaret, vilket hjälper dem att planera sitt klient- och patientsäkerhetsarbete på både kort och lång sikt.

4. Rapportering om uppföljningen och utvärderingen av strategin

Rapporteringen beskrivs i figur 2.

Figur 2. Beskrivning av rapporteringen.

4.1 Välfärdsområdenas rapportering

Välfärdsområdena följer och utvärderar genomförandet av strategin inom sitt område med hjälp av självutvärderingsverktyget. Via det rapporterar de också årligen till Centret om hur strategiarbetet framskrider.

Utöver den information som insamlats via självutvärderingsverktyget kan Centret ställa välfärdsområdena fördjupande frågor om lägesbilden i samband med uppföljningen av strategin. Enkäterna under 2023 kompletterar bilden av de nya välfärdsområdenas utgångsläge. Också under 2024 (mellanutvärdering) och 2026 (slututvärdering) kan uppföljningen och utvärderingen av strategin kompletteras med enkäter, särskilda utredningar och intervjuer med välfärdsområdena. För enkäterna används digitala plattformar (t.ex. Webropol, Forms). Systemen och metoderna för datainsamling kan förändras under strategiperiodens gång.

Fördjupande enkäter behövs till exempel om uppföljningsdata visar att man inte har närmat sig målen. Förändringar i verksamhetsmiljön, nya författningar eller nationella riktlinjer eller andra fenomen som påverkar klient- och patientsäkerheten kan ge anledning till tilläggsfrågor om genomförandet av strategin, vilka inte har kunnat förutses i handlingsprogrammet. De här uppgifterna från välfärdsområdena utnyttjar Centret i sina nationella årsrapporter samt i sina svar på WHO:s uppföljningsenkät, som görs vartannat år.

4.2 Rapportering om uppföljnings- och utvärderingsdata

Resultaten från välfärdsområdenas självutvärderingar, uppgifterna från nationella myndigheter och Centrets eventuella preciserande enkäter bildar ett faktaunderlag, med vars hjälp Klient- och patientsäkerhetscentret årligen sammanställer en rapport om hur strategin framskrider för serviceanordnare och serviceproducenter, för Social- och hälsovårdsministeriet och instituten inom dess förvaltningsområde samt för beslutsfattarna och invånarna. Centret publicerar årsrapporten på sin egen webbplats.

I årsrapporten strävar Centret efter att presentera uppgifter om varje välfärdsområde med hjälp av datavisualisering. Det gör det möjligt att jämföra välfärdsområdena med varandra och samtidigt sprida god praxis. Centret rapporterade om situationen och genomförandet 2022 utgående från de uppgifter som insamlats av handlingsprogrammets planeringsgrupper (cirka 60 experter från hela landet, godkända av SHM:s uppföljningsgrupp).

En regelbunden uppföljning av hur strategin framskrider inom välfärdsområdena inleds 2023. En grundligare analys av hur genomförandet framskrider görs utgående från mellanutvärderingen 2024, och 2026 görs en slututvärdering. Utgående från mellanutvärderingen 2024 kan genomförandet också ses över och vid behov preciseras inför den senare halvan av programperioden. Både mellanutvärderingens och slututvärderingens omfattning preciseras under strategiperiodens gång.

Centret deltar också i rapporteringen kring WHO:s handlingsplan i samarbete med Social- och hälsovårdsministeriet. Det ovan beskrivna faktaunderlaget utnyttjas vid rapporteringen till WHO om hur handlingsplanen framskrider i Finland. Utöver spetsindikatorerna kartlägger WHO hur genomförandet av delområdena i handlingsplanen framskrider med hjälp av preciserande frågor vartannat år sedan 2022.